

Atelier 3

06 Septembrie

ora 10:00

AGENTUL CONSTATATOR

**Constatarea contravențiilor
administrative ce țin de încălcarea
regulilor de gestionare a deșeurilor**

 060509934

 www.e-circular.org

- **Cadrul legal național privind inițierea și desfășurarea unui proces contravențional pentru încălcările regulilor de gestionare a deșeurilor**

Aspecte introductive

Procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, avînd ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvîrșirea contravenției.

Cumulativ, prin respectarea etapizată a întregului mecanism al unui proces contravențional inițiat și desfășurat cu respectarea rigorilor legale, se asigură adoptarea de către autoritatea competentă a unei decizii obiective, care nu permanent poate fi cea de tragere a făptașului la răspundere contravențională.

Cadrul legal

- Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008;
- Legea nr.209/2016 privind deșeurile;
- Legea nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător;
- Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală;
- Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.1 Conform Codului Contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008 în materia privind competența instituțională de constatare/soluționare sunt relevante următoarele reglementări legale:

- art.385, prin care sunt prevăzute reguli privind Agenții constatori;
- art.393, privind autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale;
- art.397, privind modul de formare a comisiei administrative;
- art.398, privind competența comisiei administrative;
- art.399, privind competența agentului constator;
- art.405, privind competența Inspectoratului pentru Protecția Mediului;
- art.423¹⁰, privind competența administrației publice locale;

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.2 Conform Legii nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător în materia privind competența instituțională de constatare/soluționare sunt relevante următoarele reglementări legale:

- art.26, privind regulile generale pentru determinarea competenței IPM;
- art.27, privind drepturile *Inspectorului principal de stat al mediului, inspectorilor principali raionali ai mediului și, în absența lor, adjuncților acestora;*
- art.28, privind drepturile *Inspectorilor superiori de stat, inspectorilor de stat, inspectorilor superiori zonali și inspectorilor zonali al mediului.*

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.3 Conform art.10 alin.(2) din Legea nr.209/2016 privind deșeurile, Inspectoratul pentru Protecția Mediului exercită următoarele atribuții:

- exercită controlul și supravegherea de stat a gestionării deșeurilor, inclusiv a deșeurilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului;
- *exercită controlul în domeniile de activitate economică asupra respectării prevederilor prezentei legi și ale actelor normative de către instituții, organizații, agenții economici, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și de către persoanele fizice, inclusiv străine;*
- *exercită controlul de stat privind respectarea de către instituții, organizații și agenții economici a țintelor de colectare separată și reciclare a diferitor fluxuri de deșeuri și a deșeurilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului;*

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

- ține evidența și efectuează inventarieri la agenți economici, instituții și organizații privind formarea, valorificarea și eliminarea deșeurilor, precum și stocurile de deșuri păstrate;
- suspendă, total sau parțial, potrivit procedurii prevăzute de [Legea nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, activitatea agenților economici în caz de depistare a încălcărilor foarte grave ale reglementărilor privind gestionarea deșeurilor, dacă acestea pot conduce la poluarea mediului;
- constată și examinează contravenții și aplică sancțiuni conform [Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008](#) și înaintează acțiuni pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului ca urmare a încălcării prevederilor actelor legislative și normative în cadrul desfășurării activității.

I. AGENT CONSTATATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.4 Conform Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală sunt relevante următoarele reglementări legale:

- art.14 alin.(2) lit.w¹) din Legea, conform căruia, Consiliile locale mai realizează și competența privind, „formarea comisiilor administrative conform legislației în vigoare”;

- art.29 alin.(1) lit.m¹) și t) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, conform căruia, „PRIMARUL mai exercită în teritoriul administrat și următoarele atribuții:

✓ desemnează agentul constatator în condițiile Codului contravențional;

✓ constată încălcările legislației în vigoare comise de persoane fizice și juridice în teritoriul administrat, ia măsuri pentru înlăturarea sau curmarea acestora și, după caz, sesizează organele de drept, acestea fiind obligate să reacționeze cu promptitudine, în condițiile legii, la solicitările primarului”.

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.5 Conform art.2 din Regulamentul comisiei administrative aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.55/2010:

- *Comisia administrativă se instituie de către consiliul local (sătesc, comunal, orășenesc, municipal) pe lângă autoritatea publică locală executivă.*

- *Din componența comisiei administrative fac parte președintele, vicepreședintele, secretarul responsabil și 4–7 membri.*

- *În funcția de președinte al comisiei administrative se alege un viceprimar sau un alt membru al comisiei, în cazul autorităților publice locale în care nu este prevăzută funcția de viceprimar, sau un vicepretor, în cazul comisiilor administrative care activează în municipiul Chișinău.*

- *În calitate de membru al comisiei administrative pot fi aleși și reprezentanți ai societății civile.*

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.6 Conform [Legii nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, sunt relevante următoarele reglementări:

- **art.5¹ alin.(2)**, potrivit căruia, *Controlul se desfășoară doar în baza și în limitele listei de verificare aplicabile pentru domeniul, tipul și obiectul de control în cauză. Lista de verificare poate fi aplicată doar în cazul în care este aprobată, conform rigorilor stabilite de Guvern și prezenta lege, prin actul normativ al autorității publice centrale cu competențe în domeniul de control, la propunerea organului de control corespunzător și în urma consultărilor publice.*

- **art.5¹ alin.(3)**, potrivit căruia, Acțiunile organului de control și măsurile aplicate în cadrul controlului sînt raportate la următoarele niveluri de încălcări ale legislației:

a) minore – *încălcări ale legislației a căror înlăturare poate avea loc fără ca activitatea curentă a persoanei să fie afectată și care nu creează pericol iminent pentru mediu, viața, sănătatea și proprietatea persoanelor;*

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

b) **grave** – încălcări ale legislației a căror înlăturare nu este posibilă în timpul controlului, fiind necesară și posibilă alocarea unei perioade de timp pentru acțiuni de înlăturare, și care creează pericol iminent, dar nu imediat, pentru mediu, viața, sănătatea și proprietatea persoanei controlate și/sau angajații acesteia ori creează pericol iminent, dar nu imediat, pentru societate, care, dacă nu este înlăturat în termenul indicat, va deveni imediat;

c) **foarte grave** – încălcări ale legislației a căror înlăturare nu este posibilă în timpul controlului, însă acțiuni în acest sens necesită a fi întreprinse imediat, și care creează pericol iminent și imediat pentru mediu, viața, sănătatea și proprietatea persoanei controlate și/sau angajații acesteia ori creează pericol iminent și imediat pentru societate. Sînt echivalente cu încălcări foarte grave încălcările grave care nu au fost înlăturate în termenul indicat în prescripție.

I. AGENT CONSTATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

- **art.5¹ alin.(4) – (6)**, potrivit căruia :

- ✓ În cazul încălcărilor minore pot fi emise doar prescripții în baza cărora se recomandă și se indică modalități de înlăturare a încălcărilor, însă nu pot fi aplicate sancțiuni prevăzute de legea contravențională sau altă lege și nu pot fi aplicate măsuri restrictive.
- ✓ În cazul încălcărilor **grave**, pe lângă recomandări de înlăturare și oferire a termenului în care se vor înlătura încălcările, pot fi aplicate sancțiuni, însă nu pot fi aplicate măsuri restrictive.
- ✓ În cazul încălcărilor **foarte grave** se indică modalitățile de înlăturare, se aplică sancțiuni și/sau măsuri restrictive în conformitate cu prevederile legii, după caz.

- **pct.5 din Anexă**, conform căruia, Inspectoratul pentru Protecția Mediului este organul cu atribuții de control în următoarele domenii: *Protecția mediului, aerului atmosferic, florei, faunei, resurselor forestiere, piscicole, acvatice, solului, utilizarea subsolului și resurselor naturale. Supravegherea pieței privind ambalajele și deșeurile de ambalaje.*

I. AGENT CONSTATATOR: COMPETENȚA INSTITUȚIONALĂ DE CONSTATARE/SOLUȚIONARE

1.7 Întru executarea prevederilor art.5¹ alin.(2) din [Legea nr.131 din 8 iunie 2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, la 24.01.2023, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (nr.17-20) a fost publicat **Ordinul Ministerului Mediului nr.9/2023 cu privire la aprobarea Listelor de verificare în domeniile de competență ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului**, printre care, se regăsește și Lista nr.1 privind *Domeniul gestionării deșeurilor și substanțelor chimice*

II. FELURILE DE CONTRAVENȚII privind încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor, prevăzute de Codul contravențional RM

- **art.109 alin.(7)**, *Deversarea deșeurilor provenite din exploatarea navelor sau a reziduurilor de marfă în mediul marin ori în cursuri de apă de către navele care utilizează porturile naționale, precum și neasigurarea predării acestora către instalațiile portuare de preluare;*
- **art.113 alin.(2)**, *Construcția și amplasarea, în zona de protecție a apelor, a depozitelor de îngrășăminte și pesticide, a obiectivelor pentru prepararea soluțiilor chimice, a depozitelor de produse petroliere, a stațiilor de alimentare cu combustibil, a colectoarelor de ape reziduale de la fermele și complexele zootehnice, a punctelor de deservire tehnică și de spălare a tehnicii și vehiculelor, repartizarea de terenuri, într-o astfel de zonă, pentru depozitarea deșeurilor de orice proveniență, construcția neautorizată de instalații de canalizare, de colectoare și de instalații de epurare a apelor reziduale;*
- **art.115 alin.(5)**, *Depozitarea neautorizată pe terenuri cu sol fertil a materialelor de construcție ori a deșeurilor industriei extractive și a altor asemenea;*

II. FELURILE DE CONTRAVENȚII

privind încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor, prevăzute de Codul contravențional RM

- **art.119 alin.(7),** *Încălcarea modului de ținere a evidenței și a balanței mișcării rezervelor de substanțe minerale utile și deșeurilor producției extractive, încălcarea cerințelor privind ținerea cadastrului de stat și a balanțelor rezervelor de substanțe utile;*
- **art.119 alin.(8),** *Încălcarea cerințelor și regulilor de înhumare (depozitare) în subsol a substanțelor și a deșeurilor nocive sau a apelor uzate;*
- **art.119 alin.(10),** *Încălcarea cerințelor și regulilor de ridicare a construcțiilor pe terenurile în al căror subsol există zăcăminte de substanțe minerale utile, pe terenurile întreprinderilor miniere (inclusiv deasupra celor subterane), precum și pe terenurile de înhumare (depozitare) în subsol a substanțelor și a deșeurilor nocive;*
- **art.141 alin.(3),** *Încălcarea regulilor de interdicție a amplasării, prelucrării și deversării deșeurilor industriale și celor menajere în obiectele și complexele din fondul ariilor naturale protejate de stat și în zonele de protecție a acestora;*
- **art.147 alin.(2),** *Nerespectarea de către unități și întreprinderi a obligației legale privind încadrarea în valorile-limită de emisii a substanțelor periculoase generate ca urmare a eliminării deșeurilor;*

II. FELURILE DE CONTRAVENȚII

privind încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor, prevăzute de Codul contravențional RM

- **art.147 alin.(3)**, *Desfășurarea activității de valorificare energetică a anvelopelor uzate, activităților de recuperare și de reciclare a deșeurilor de metale în lipsa instalațiilor de purificare a emisiilor în componenta aerului, în lipsa echipamentului de măsurare pentru controlul emisiilor, inclusiv cel computerizat, precum și prezentarea eronată sau neprezentarea rapoartelor privind volumul emisiilor și calitatea acestora, în procesul de activitate;*
- art.149**, *Poluarea mediului (aerului atmosferic, a bazinelor acvatice de suprafață și subterane, a terenurilor) prin depunerea deșeurilor industriale, de construcție sau menajere, cu ape menajere, cu emisii de poluanți ce au cauzat prejudicii, dacă această acțiune nu constituie infracțiune;*
- art.154**, *Încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor;*
- art.154¹**, *Încălcarea normelor privind responsabilitatea extinsă a producătorului;*
- **art.156**, *Neîndeplinirea prevederilor legislației privind expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului sau a cerințelor incluse în concluziile expertizei ecologice de stat și evaluarea impactului asupra mediului, finanțarea sau executarea proiectelor și programelor care nu au trecut expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului.*
- **art.157 alin.(7)**, *Omiterea colectării deșeurilor provenite de la animalul plimbat în spațiul public.*
- **art.157 alin.(8)**, *Refuzul de a elimina animalul mort sau îngroparea acestuia în loc neautorizat.*

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

1. **Procesul contravențional** începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constator privind săvârșirea contravenției, desfășurată cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, avînd ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea contravenției.

2. **Agentul constator** este sesizat prin plângere sau denunț ori se autosesează cînd dispune de informații suficiente pentru a considera cu un grad înalt de probabilitate că este comisă o contravenție fie prin constatarea faptei contravenționale.

3. Pentru **constatarea existenței sau inexistenței contravenției**, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției și la cunoașterea altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei, Agentul Constatator, în cadrul unui proces contravențional are competența de administrare a probelor pertinente, utile și concludente.

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

În calitate de probe se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace:

- *procesul-verbal cu privire la contravenție,*
- *procesul-verbal de ridicare a obiectelor și documentelor,*
- *procesul-verbal de percheziție,*
- *procesul-verbal privind cercetarea la fața locului,*
- *procese-verbale privind alte acțiuni procesuale efectuate în conformitate cu CCont,*
- *explicațiile persoanei în a cărei privință a fost pornit proces contravențional,*
- *declarațiile victimei, ale martorilor,*
- *înscrisurile, înregistrările audio sau video, fotografiile,*
- *corpurile delictu, obiectele și documentele ridicate,*
- *constatările tehnico-științifice și medico-legale,*
- *raportul de expertiză.*

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

4. **Constatarea faptei contravenționale** înseamnă activitatea, desfășurată de agentul constatatator :

- *de colectare și de administrare a probelor privind existența contravenției,*
- *de încheiere a deciziei privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constatatator sau procesului-verbal cu privire la contravenție,*
- *de aplicare a sancțiunii contravenționale, sau*
- *de trimitere, a dosarului, după caz, funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constatatator, în instanța de judecată sau în alt organ spre soluționare.*

5. În cel mult **15 zile de la data sesizării**, agentul constatatator este obligat să verifice sesizarea, să întreprindă măsurile prevăzute de Codul contravențional și să emită decizia asupra cauzei.

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

6. Dacă la depistarea sau la examinarea cazului contravențional se stabilește competența unei alte autorități abilitate să constate contravenția sau să examineze cauza contravențională, procesul-verbal cu privire la contravenție și materialele acumulate se remit în aceeași zi conform competenței.

7. La solicitarea unor alți agenți constatatori, angajatul cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne este obligat să le acorde ajutor la constatarea contravenției.

8. **Procesul-verbal cu privire la contravenție** este un act prin care se individualizează fapta ilicită și se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

9. **Procesul-verbal de control**, întocmit conform prevederilor [Legii nr.131/2012](#) privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, substituie procesul-verbal cu privire la contravenție și are regim juridic și forță juridică similare dacă în el se constată fapta contravențională cu respectarea cerințelor stabilite de Codul contravențional.

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

10. În cel mult 24 de ore de la data încheierii, procesul-verbal cu privire la contravenție se înscrie într-un registru de evidență în ordinea încheierii și depunerii lui la autoritatea din care face parte agentul constatatator.

11. **Partea rezolutivă a procesului-verbal cuprinde decizia agentului constatatator:**

- *de sancționare,*
- *de încetare a procesului contravențional, sau*
- *de remitere a cauzei funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constatatator sau autorității competente să soluționeze cauza contravențională, ori în instanța de judecată, cu recomandarea, în toate cazurile, dacă consideră necesar, privind sancționarea sau privind încetarea procesului, indicându-se și termenul de contestare în instanța de judecată.*

12. Examinarea cauzelor contravenționale de către agentul constatatator (*organele de specialitate specificate la art.400-423¹² Cod contravențional*), procurorul sau comisia administrativă, după caz, se efectuează cu respectarea prevederilor Codului contravențional (Cartea a Doua).

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

13. După examinarea cauzei contravenționale, agentul constatatator, autoritatea competentă (persoana abilitată să examineze cauza), după caz, emite decizia asupra cauzei.

14. Decizia Comisiei administrative asupra cauzei contravenționale se adoptă sub formă de hotărîre.

15. Decizia asupra cauzei contravenționale se semnează de către persoana abilitată care a examinat cauza, iar **decizia organului colegial** – de către președintele și de către secretarul ședinței.

16. În termen de cel mult 3 zile de la data emiterii deciziei, copiile de pe aceasta se remit părților care nu au fost prezente la examinarea cauzei contravenționale și, la cerere, celor prezente, faptul expedierii consemnându-se în dosar.

17. **Termenul de contestare a deciziei agentului constatatator este de 15 zile de la data emiterii acesteia** sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmînării copiei de pe decizia respectivă.

18. Contestația împotriva deciziei emise asupra cauzei contravenționale se depune la autoritatea din care face parte agentul constatatator, conform competenței teritoriale, care a examinat cauza.

III. MECANISMUL SUCCINT AL UNUI PROCES CONTRAVENȚIONAL

19. În cel mult 5 zile lucrătoare de la data depunerii, agentul constatator expediază contestația și dosarul cauzei contravenționale în instanța de judecată competentă.

20. Contestația depusă în termeni legali, suspendă executarea sancțiunii contravenționale aplicată prin procesul-verbal cu privire la contravenție sau prin decizia agentului constatator.

21. Dacă în procesul contravențional se constată că fapta considerată contravenție a fost săvârșită în condiții care o plasează sub incidența legii penale, dosarul se remite neîntârziat, prin încheiere motivată, procurorului, după competență.

IV. CONCLUZII CHEIE

1. Competența de constatare a contravențiilor chiar și dacă este prevăzută expres în Codul contravențional al RM, **nu este una exclusivă a unei autorități distincte.**
2. Oricare din agenții constatatori din cei menționați art.400-423¹² CContr/RM, au dreptul de constatare a contravenției administrative, însă, în măsura care nu are competența exclusivă să examineze, și respectiv, să sancționeze, materialele sunt remise celor organe care au astfel de competențe expres prezute de Codul contravențional RM.
3. Dacă una din formele contravenției prevăzute de art.154 Cod Contravențional, este constatată de către colaboratorii poliției, drept asigurat conform art.399 alin.(2), ca finalitate, dat fiind faptul că competența de examinare și sancționare a acesteia aparține potrivit art.398 alin.(1), Comisiei Administrative sau potrivit art.415 alin.(1), Inspectoratului pentru Protecția Mediului, urmează ca materialele acumulate, să fie remise unuia din aceste organe competente.

IV. CONCLUZII CHEIE

4. Conform Codului contravențional al RM, se identifică o dublare de competență în constatarea și examinarea contravenției prevăzute de art.154 – Încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor, adică:

- conform art.423¹⁰ alin.(1) din CContr/RM, contravenția prevăzută de art.154 **se constată** de către organele specializate ale administrației publice locale.
- conform art.398 alin.(1) din CContr/RM, Comisia administrativă examinează contravenția prevăzută la **art. 154.**
- potrivit art.415 alin.(1) din CContr/RM, contravenția prevăzută la 154 se constată și se examinează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului,

astfel, soluția în așa cazuri fiind una simplă:

Organul competent în constatare, în măsura care are și mecanismul legal de examinare, va instrumenta procesul contravențional până la emiterea deciziei de sancționare!

**Creăm relații pentru a consolida cunoștințe și
explora soluții eficiente în domeniul gestionării
deșeurilor la nivel local și național!**

